

Betänkandet Underhållsskyldighet i internationella situationer - Underhållsförordningen, 2007 års Haagkonvention och Haagprotokoll

(SOU 2010:59), Ju2010/6802/L2

Sammanfattning

Kronofogdemyndigheten anser att förslaget bör bearbetas mer i vissa delar i form av förtydliganden och komplettering i lag. I övrigt har myndigheten inget att invända mot förslaget.

Avsnitt 7.3.6.2 Beslut om hinder mot verkställighet

Beträffande vägran av verkställighet på grund av preskription föreskrivs en diskrimineringsregel i artikel 21.2 första stycket i underhållsförordningen. Bestämmelsen innebär att bedömningen ska göras antingen enligt lagen i ursprungsmedlemsstaten eller enligt lagen i verkställande staten, beroende på vilken lag som föreskriver den längsta preskriptionstiden. Denna ordning tillämpas redan idag i viss utsträckning enligt nuvarande regler. Då antalet ansökningar bedöms öka kan också Kronofogdemyndighetens arbetsinsatser att utreda utländsk rätt komma att öka. Det bör därför övervägas om Kronofogdemyndigheten bör ges möjlighet att begära upplysningar om utländsk rätt med stöd av förordningen (1981:366) om rätt att i vissa fall begära upplysningar om innehållet i utländsk rätt. Alternativt att Kronofogdemyndigheten ska kunna vända sig till blivande centralmyndighet (Försäkringskassan) för att få biträde med att hämta in uppgifter om utländsk rätt.

Utöver preskription kan verkställighet vägras enligt samma stycke om det föreligger annan begränsning av talan. Kronofogdemyndigheten utgår ifrån att det inte är fråga om någon ny grund och att bedömningen kan ske enligt utsökningsbalken (UB). Om det även för dessa situationer kan bli fråga om att tillämpa utländsk rätt måste det klargöras och behöver i sådana fall regleras i lag.

Kronofogdemyndigheten ska enligt nämnda artikel kunna vägra verkställighet helt eller delvis. En liknande ordning finns redan idag i t.ex. förordningen om den europeiska exekutionstiteln. Av underhållsförordningen eller betänkandet framgår dock inte hur verkställighet ska kunna vägras helt eller delvis, t.ex. på så sätt att Kronofogdemyndigheten då enbart får vidta säkerhetsåtgärder, kräva säkerhet för fortsatt verkställighet eller vilandeförklara verkställighetsförfarandet. Denna ordning tillämpas enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln utan någon närmare förklaring hur besluten ska utformas. När det gäller vilandeförklaring av verkställigheten enligt förordningen om den europeiska exekutionstiteln kan Kronofogdemyndigheten t.ex. tillämpa 8 kap. 4 § UB och avvakta med försäljningen. Motsvarande vilandeförklaring torde dock inte vara aktuellt i de fall som ska hanteras enligt underhållsförordningen mot bakgrund av att det nu införs en särskild bestämmelse om uppskjutande av verkställighet, se nedan. Vad som ska avses med delvis verkställighet enligt underhållsförordningen behöver således klargöras och regleras på lämpligt sätt.

Avsnitt 7.3.6.3 Beslut om uppskjutande av verkställighet

Enligt underhållsförordningen (artikel 21.3) ska Kronofogdemyndigheten under vissa förutsättningar få besluta om att skjuta upp verkställigheten, helt eller delvis. I betänkandet anføres att bestämmelsen kan liknas vid anståndsreglerna enligt UB. Någon närmare analys eller överväganden av effekterna när Kronofogdemyndigheten beslutar om att skjuta upp verkställigheten och vad som avses med delvis uppskjutande av verkställigheten i denna situation har inte redovisats.

De svenska exekutionsrättsliga reglerna om uppskov och anstånd i UB är tillämpliga i vissa särskilt angivna situationer, både vad gäller tidpunkt i verkställighetsskedet och typ av verkställighet. Därutöver framgår det av bestämmelsernas ordalydelse och förarbetena till UB att de ska tillämpas återhållsamt i tid men också för vissa verkställighetssituationer, i antal. Därutöver saknas möjlighet att enligt de exekutionsrättsliga reglerna besluta om anstånd delvis. Det går således inte att hämta någon närmare vägledning från dessa bestämmelser för det uppskjutande av verkställighet som ska kunna ske enligt underhållsförordningen. Enligt Kronofogdemyndighetens uppfattning kan bestämmelsen i underhållsförordningen snarare liknas med domstols förordnande om inhibition, vilket kan förordnas i olika omfattning. De exekutionsrättsliga bestämmelserna om följderna av ett sådant förordnande tar dock enbart sikte på en domstols förordnande om inhibition. Därutöver finns det vissa bestämmelser om följdåtgärder när inhibition varar under en

längre tid, som förmodligen inte ska vara tillämplbara när det gäller uppskjutande av verkställighet enligt underhållsförordningen, se bl.a. 12 kap. 48 § UB.

Oavsett om det ska likställas med anstånd eller inhibition behöver det utredas mer och klargöras om det kan finnas begränsningar i vilket skede verkställighet kan skjutas upp, hur sådana beslut ska hanteras och hur de påverkar redan fattade utmättningsbeslut, kanske redan utlämnad såld egendom och utbetalade medel. Det bör även övervägas om det kan behövas ytterligare reglering eller förtydliganden för vad som ska gälla vid eventuell återgång av genomförda åtgärder, jfr bl.a. 3 kap. 22 § UB. Vidare behöver det precis som vid hinder mot verkställighet, klargöras vad som avses med delvis uppskjutande av verkställighet.

Därutöver anser Kronofogdemyndigheten att det bör övervägas om formuleringen "uppskjutande av verkställighet" ska användas om innebörden ska likställas med Kronofogdemyndighetens beslut om anstånd eller inte. Formuleringen i underhållsförordningen med avsedd innebörd är helt nytt och har ingen naturlig motsvarighet i den svenska exekutionsrättsliga regleringen. Att använda formuleringen i exekutionsrättsligt avseende för situationer som idag har en annan definition i UB är inte optimalt och förenklar inte parter eller allmänhetens förutsättningar att förstå den lagstiftning som reglerar vår verksamhet.

9.5.3.3 Skyldighet att efterforska uppgifter enligt underhållsförordningen

I betänkandet anges att sekretess inte hindrar att t.ex. Kronofogdemyndigheten lämnar uppgift till den svenska centralmyndigheten också i situationen att det inte finns någon ansökan som är föremål för handläggning. I det sammanhanget hänvisas till 10 kap. 28 § OSL. Enligt Kronofogdemyndighetens uppfattning bör det införas en bestämmelse som tydliggör detta.

11.4.5 Kostnader och avgifter hos Kronofogdemyndigheten

Av betänkandet framgår att den underhållsberättigades anspråk på underhåll ska tillgodoses i första hand och ha företräde framför Kronofogdemyndighetens utsökningsavgifter. Dessa bestämmelser i underhållsförordningen och 2007 års konvention utgör verkställighetsbestämmelser som gäller vid sidan av UB. Kronofogdemyndigheten har inga synpunkter på detta i sak. Det behövs emellertid någon form av klargörande vad gäller företrädesordningen för förrättningskostnader vid exekutiv försäljning. I annat fall kan tillämpningsproblem uppstå vid upprättande av sakägarförteckning, bestämmande av skyddsbelopp och sökandens vetorätt.

Beslut i ärendet har fattats av undertecknad rikskronofogde. Verksjurist Monica Nilsson har varit föredragande.

Eva Liedström Adler

Monica Nilsson